

NAPREDNJAK

Pretpлата: na godinu Kr. 5.— Na pò god. Kr. 2.50. Za inozemstvo suviše pošt. trošak.
Pojedini broj u mjestu 6 para vanka 8.
Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Izdavač, vlastnik i tiskar „Pučka Tiskara“
Dr. V. Iljadica i drugovi — Šibenik.
Odg. urednik: A. - VJEKOSLAV TRINAJSTIĆ

Pretpлата šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Oglasi se računaju po 16 para po petiti retku; za više put po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku. — — — — — Plaća se sve unaprijed. — — — — —

Na raskršću.

Imali smo pokreta, koji nicalu i propadahu prolaznošću svojih kratkosežnih idejnih zamišljaja svirepom brzinom sijalice; imali smo fuzija stvorenih ne zbog opće nacionalne koristi već partijske, i te fuzije, brojne fuzije, nemahu uspjeha; imali smo velikih ljudi, koji uginuše u ovoj našoj sredini, punoj malih idejala i malih duša, nezapaženo: neshvaćeni, necijenjeni, neljubljeni; imali smo Starčevića, Gupca, Kvaternika, Štrosmajera, koji i danas žive u narodu bez dovoljno pijeteta i bez dovoljno obljubljenosti; imali smo zdrav, jak, radin i dobar, mek narod, koga u gradnim hiljadama ukopasmo po američkim rovovima¹⁾; imali smo narodne vogje sa masnim zazupcima i sa malo čestitog osjećanja za energizam i borbenost srbijanske nacionalne politike; imali smo zastupnike (Šurmin), i književnike, hrvatske književnike (Milčinić), koji su slali svoju djecu u njemačku školu; imali smo stupove Mlade u politici i stupove Mlade u literaturi (Cihlar-Nehajev), koji se prihvatise uredništva Čuvajevog „Jutarnjeg Lista“; imali smo sitni rad ljudi od sitnoga, sićanoga mozga, te naučavahu masu da zna pisati pandurske i žandarske molbenice, i da zna čitati krvavu nepismenost tolikih naših revolverskih žurnala; imali smo eto i besvijesne zločince; imali smo — o, bože moj! — i Parlamenat, koji se zatvara i otvara, prema padanju i dizanju dobre voljice nekih tamo iz nehrvatskoga Beča i Pešte, i iz kojega izlazeći može mnogi naš zastupnik da recituje duhovite versove Jeana Pierrea de Bérangera svojoj boljoj polovici:

Desi se, pa neki na ministra više,
A to njih po kadšto veoma razljuti,
I onda im treba da se tko razviče
Te protivnik najzad mora da učiti.
I ja sam se svagda derao i vikó
Često sam promukó, kol'ko sam urlikó.
E, što sam se častio
E, što sam se gostio
Kod naše gospode naših ministara,
E, to je za priču; e, to vrijedi pará!²⁾

Imali smo mnogo lijepih, da ne kažem igrački, velik općenito: stvari, i što smo više imali, imali smo sve manje. Što smo više htjeli, manje smo mogli i što smo više radili, manje smo koristili. Idući prema gore, srtasmo prema dole, i kada smo bili najbliži ovjenčanoj pobjedi, jezdila je na nas, daveći nas, sramota poraza. I onda, kada nam glave stajahu na ramenu najčvršće, njina moć nije vrijedila lule duvana, a kada mišljasmó da je tlo pod nama najsigurnije, bijaše naj-sklizavije, pa naš nacionalni život od nekoliko decenija unatrag, nije no jedan čhdan, mahnit i vrtoglav circulus vitiosus i postepeni, tih, polagani marš prema nacionalnoj smrti, sličnoj nesretnih Baská. Ah, a tamo nema mnogo, prema novoj političkoj situaciji u Zemlji, nastaje i nov nacionalistički duh, dobar Duh u omladini, i, preko nje, u cijelome narodu srpskog i hrvatskog imena. Luka Jukić je izražaj, najinkarniraniji, najkonkretniji

¹⁾ Upravo ovaj čas čitam u „Narodnim Novinama“, da je u mjesecu rujnu o. g. iselilo u Ameriku 1236 Srba i Hrvata, a „Hrvatski Pokret“ od 4. travnja 1911. donosi statistički iskaz o prošlogodišnjem useljavanju raznih narodnosti, pa prema njemu vidimo, da je 1911. iselilo u Ameriku 16.495 Hrvata i Srba.

²⁾ Govorim o Parlamentu! Evo jedan primjer iz Parlamenta što radi: Radić (Pribičeviću) „Cincarinu!“ — Pribičević (Radiću): „Dogji mi na ručak u Korenicu, ako imaš kuraže!“

i najsjajnji izražaj cijeloga naroda, u nedavnoj prošlosti, i njegova je pojava najznačajnija za budućnost naše nacionalne politike i prvi impuls za njenu formaciju. Strahovita reakcija odozgo stvorila je adekvatnu akciju odozdo: Ako ne kod naših otaca, a ono kod omladine, kod najmlagijih, kod novih, kod Budućih. Omladina je ta u prvome redu i naj snažnije akcentovala kao jedinu¹⁾ mogućnost nacionalnog Oslobođenja, nacionalno Ujedinjenje, do kojega je moguće doći ujedinjenjem sviju naših više ili manje nacionalnih partija, a do ovoga se dolazi ujedinjenjem omladinskih nacionalnih grupa. Omladina je za taj rad pokazivala najviše spremne i volje, ali njenu dugogodišnju propagandu budućnosti, sadašnjost vanjskih (rat) neprilika, pokratila je na jedan neznani, ali vrlo, vrlo uočljivi minimum.

Hvala Austriji i Balkanskom Savezu!

Tu dakle pojavu Luke Jukića i „Ujedinjene Nacionalističke Omladine“ markirala je još jače naša slobodna Hrvatska, to jest Srbija, naša draga i ne bratska, nego saplemenska Srbija, osvjetljena osvećenim Kosovom i posvećena oslobođenjem Starom Srbijom. Čudan slučaj te vojne na Balkanu dade povoda, da naša smrzla srca planu, da naši obamrli glasovi zagme, da se naša Nada i naša Vjera ojača, osvježi, osnaži, oživi. Ne će proći mnogo i mi ćemo moći ustvrditi, da je Dalmacija dala četvrt milijona za „Crveni Krst“, davši još prije za najkruvavije borbe preko dvadeset mladića spremnih da ginu, shvatajući da gineći za Srbiju, ginu kao za Hrvatsku, za Naciju, zajedničku Naciju. Kampanilizam i srdačnost saosjećanja, na prvome mjestu, dade povoda da se naši gradovi natječu za rekord u manifestovanju solidariteta i ljubavi za srbijansku stvar. I te manifestacije bijahu par excellence prvoga reda. Narod, masa, inteligencija i poluinteligencija, u stotinama, u hiljadama, sačinjava od politički, klasno i socijalno najheterogenijih elemenata, bijaše sada u ovom velikom času najhomogenija, najkompaktnija i najborbenije raspoložena, da se teško nešto slična dade zamisliti. Dalmaciju, ova naša nesretna i draga Dalmacija, dala je iz sebe jedan život i dogagjaje od velike značajnosti za najbližu i najudaljeniju budućnost našega nacionalnog preporogjenog i obnovljenog života. Raspuštanje šibenske i splitske općine, pa zadarska rezolucija, bilježe prvi snažni korak tog budućnosti. „Sloboda“ u svom nedavnom uvodniku „Živila Austrija!“¹⁾ besvijesno je označila formaciju unitarizma partijskoga, za kojim je naj-snažnije težila ujedinjena Nacionalistička Omladina od nekoliko mjeseci svoje propagande unatrag. Zadarski zbor, gdje vidjesmo u jednom kolu i najekskluzivnije propagatore Hrvatstva i najekskluzivnije propagatore Srpstva, pa jednosložno prihvaćena i potpisana rezolucija, znače kidanje sa prošlošću, sramotnom, i grljenje sa budućnošću, sjajnom. Kao kod francuskog kritičara Saint Beuvea, naš sat ide za nekoliko časova naprijed od drugih, pa ne trebamo biti baš proroci, da u tome činu, kroz taj čin nazrijevano, slutimo, naslućujemo jednu daleku, daleku, no ipak vidljiviju

¹⁾ Vidi Izjašnjenja riječke, dubrovačke, zadarske, splitske, šibenske i starogradske omladine u „R. N. Listu“, u „Naprednjaku“ i u „Slobodi“ ove godine.

²⁾ Molim čitatelja da prisposobi ovaj pozniji članak sa ranijim izjašnjenjem Ujedinjene Nacionalističke Omladine „Ujedinjenjem Oslobođenju“, pa će vidjeti posve iste težnje i nacionalno političke pojmove.

siluetu Nacionalnog Ujedinjenja, Oslobođenja svih Hrvata i svih Srba, svih Srba i svih Hrvata svih Srbohrvata i svih Hrvatossrba ujedno sa narodom slovenačkim.

I više nego sretni moramo biti dočekavši živi zdravi ovaj veliki dan, kada su mrene popadale sa očiju kratkovidnih, kada je plamen buknuo u dušama malih i nevoljnih i kada se očevi približise omladini, od svih, najsrdačnije, sa najviše smisla i u najvećoj predusretljivosti „Naprednjak“ i naš stariji oko njega. Danas se nacionalistička Dalmacija, oličena i u starima i u mlagjima i u najmlagjima nalazi na raskršću između dvaju puteva: poraza i pobjede, Smrti i Vaskrsenja. Danas stari, naši očevi imaju riječ, najveću riječ, najosudniju, najmoćniju riječ i njima, našim starima, našim ocevima želimo put Pobjede, put Vaskrsenja. Daleko od partajističkih interesa k interesima općenarodnim! Daleko od štreberstva k visinama neslomivoga Ponosa! U bijeg od mekuštva umiranja i plandovanja, iz dana i u dan, u borbu sa zlim dušama Tamnice i Ropstva sa ugledom i uzorom u saplemenskoj borbenoj, energističkoj, ponosnoj, srčanjoj i moralnoj Srbiji! Van iz parlamenta u narod, dođi a napaćeni narod srpskog i hrvatskog imena, sa širokim samozatajenjem, sa velikom ljubavi i sa moralom uzvišenih i neustrasivih! Odbacimo onaniju sitnoga rada što nema većih ciljeva, i evolucija naša neka je anquardia Dana odmazde, velikoga, osamsto godina željenoga Dana odmazde, strasnoga Dana odmazde! Za nacionalnu politiku, koju nije-mo ni poznavali, izjasnimo se glasno i otvoreno, pa će od omladine, što do juče bijaše eksploatisana u partijke i partajtske interese, postati crvena, krvava rijeka, što hita, srce oduševljeno u Smrt i u Život, u zajedničku Smrt i u zajednički Život!

Spljet, 9. XII. 1912.

V. Čerina.

Glas Ponosa i Časti.

Nove okolnosti i silne pobjede istočnoga dijela našega naroda, pobjede onih, koji su svojom krvlju stekli slobodu i koji su sviješću, žrtvama i ponosom, kroz jedno stoljeće slobode i samostalnosti, pripravili odlučni i odlični korak da otkupe pogažene zemlje, koje su, sviješću plemenskoga osjećaja i solidnom vaspitanosti, udarili temelj, a danas već utvrdili neoborivu snagu, Jugoslavenskom Pijemontu i razvili osloboditeljnu moć — pobjede osvjetnika, — uniješe svijetlosti i zraka u ove zapadne, do danas umrtvljene, i skeptične zemlje; i danas svi ispovijedamo jedno zvučno ditirambično vjerovanje; vjerovanje: u istinitost narodnoga Ideala, u istinitost naše snage, u bit čitave naše duše i tijela. Ovaj zanosni „vjeruju“ nije nikakav uobičajeni i otrcani „pozdrav braćo“. Naša je duša, široka slavenska duša, svijesna bitnog jedinstva i zadaće potpunoga ujedinjenja. Opojnost njemačkoga „Krugel“-a, „Kulturträger“-stva, mađarski dželat, osmanlijska podla okrutnost, arbanaški nož i opojni zvuk talijanskoga jezika, sve to, nije moglo da uništi elementarnu, moćnu snagu naše individualnosti, biljeg i osjećaj rase. Tu je neoboriva moć, jača od „Schulverein“-a i od Berhtoldovih akcija, djelotvornija od parlamentarskog govora, interpelacije, sitnog (i presitnog) rada; tu je temeljna snaga naroda, pa može da se pomračí svijest, ali kad se razvedri i vedro ispolji, a to je neizbježno, prirodno reagira: sve umjetno, formalno, slabotli utvrđene predrasude i unutrnje stranačke razmirice i razmiriće, koje su prije opstojale, srušene su. Hoću da kažem, da svi mi Jugoslaveni, Srbohrvati i Slovenci, svi osjećamo prirodno blizinu, svi osjećamo jedinstvo nacije i težnjá. Da se izrazim jasnije: — jedinu,

PRVA ZAGREBACKA TVORNICA

počata iz mjedi i gume za urede. — Tvorница email tabla i tablica.

Strojevi za numeriranje i t. d.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 45

Petrić Ljubomir - Split

zajedničku težnju; a sve nas, okupila je, razodjela i u iskreni elemenat vratila borba, sadašnja buduća, borba između nas i tugjina. Osjećamo, svi hoćemo da budemo Mi, jedno integralno Mi. Nacionalizam integralni, koji je, kao polazna tačka Nacionalističke Omladine, pred nekoliko mjeseci, sa par članaka svojih drugova, po prvi put prodro u naše zapadne krajeve, on, već danas ma sve uvjete da postane izraz, individualni i kolektivni, svih Južnih Slavena, a pogotovo Jugoslavena, pak i Dalmacije. Zemlja Sunca i Mora tupila je u novu fazu; preživjela je prethodne periode i krize narodnoga razvoja; stupila je, najjužnijim manifestima u Splitu, Šibeniku a pogotovo u Zadru, u prvo doba narodnoga života. Manifesti, u isto doba i dobra svjedodžba za valutaciju premne sposobnosti. Nacionalistička Omladina, u prvim počecima

svoga opstanka, dakle, pred nekoliko mjeseci, značila je most, preko kojega je imala da pređe, od Istoka na zapad, ponos i svijest, značila je prorok, kroz koji je morao da prođe istinski bol zvukova o Kosovskoj pogibiji, kovanje novoga mača i Zov staroga roga; i danas, kad je poniženi zapad, bar nekako, ugledao sramnu inferiornost svoga života i kad je, rekbi, voljan da izlovi Markov buzdovan iz Jadrana, omladina znači potencije toga htijenja, trajnost, i — da tako kažem — električno masiranje svih mišica zapadnoga roba. A, pošto stupa u razvijeniju fazu svoga djelovanja treba da je aktivnija, spretnija i spremnija. Ali, u glavnomu, ostaje joj ista zadaća: mladošću i zanosom da prednjači, iskrenošću izraza i jakošću osjećanja da osvježuje, svojom plemenitošću da pokrene ideju, svojim zdravljem moral, svojim poletom osjećaj. Jer čitav naš život treba da se

opaše tvornom snagom idealizma, a vrelo je njegovo mladost; to je uvjet očišćenja naših zemalja, obećanih i bez sažaljenja nesretnih, uvjet triumfalnome prelazu u dostojniji život.

Vjerujemo, i vjerom očistimo sebe, mi svi robovi, mladići i djevojke, oči i majke! Radom iskupimo grijehove mirnih djedova pokoljenjima, isperimo blato vjekovima sramnoga trpljenja nagomilano! Sjetimo se, da nismo, ovakovi, dostojni svijetlih junaka osloboditelja carskoga Skoplja, sjetimo se, da smo, ovakovi, kukavni u očima čitavoga čovječanstva! Osjetimo odvratnost ropstva, osjetimo ponos velike Nacije, Karogjorgja i Meštovića, čitavom snagom osjetilne moći! Vjerujemo...!

Rim, prosinca, 1912.

Ciro Čičin Šain.

Čudno znamenje.

Bože mili, čuda golemoga
Čudno li se nebo namrdilo:
S istoka se digoše oblaci,
Zarku suncu zatvorise lice.
Evo ima pet stotin godina,
Da je sunce zagasita lica
Od odsjeva krvavog mjeseca,
Što u našu krv se zamočio
I krstova krila polonio.
Bože mili, rijetka li znamenja,
Ter se vake nastale prilike:
Ili će se nebo prolomiti,
Ili će se zemlja odronuti,
Ili se nebo za vazda pokiva
Da ne gleda ni na krst ni mjesec;
Ili se sunce u oblacim kupa
Da izigje pomlagjena lica?
Eno murija povrh Skoplja sinu,
Zasja kube Nemanjića crkve;
Grom udara u Jedrenu gradu.
Angjô božji leti nad Balkanom,
I on nosi dva lijepa znamenja:
U lijevoj granu maslinovu,
A u desnoj mača osvetnika,
Da pomiri braću zavagjenu
I istjera pravdi dušmanina.
Iz grobov' se mrtve sjene dižu,
Svih vladara i svih vojevoda:
Što nosaše krune, pozlaćene
I braniše zemlju od dušmana,
A po koji grijeh učiniše,
Te angjela mole za proštenje.
Prva sjena grčkoga cesara
Što j' na Balkan propustio Turke,
Da mu brane Grke od Srbalja;
Druga sjena Brankovića Vuka,
Što izdade cara na Kosovu.
Megjuse se sjene opraštaju,
Dušan prašta grčkome cesaru,
Lazar prašta Brankoviću Vuku,
Kralj Vukašin pada pred Uroša,
Te on kuma moli za proštenje,
Što nepravdom ugrabi mu carstvo;
Pa sve gleda sjene oko sebe,
Da opazi svoga sina Marka,
Da i njega moli za proštenje
Što j' na svoga kidisao sina
I božiju obranio pravdu,
Kad je Marko pravo kazivao.
Al' nu Marka megju mrtvim nema.
Tad proplaka Vukašine kralju,
Pa ovako poče besjediti:
„Što se meni ne pokažeš Marko,
Puno te se zaželio babo!
Ili si se na me rasrdio
Što sam tebe htio pogubiti,
Ili mi ne moš' oprostiti sine,
Što t'ne dadoh groba ni pokopa?“
Progovara božiji angjele:

„Ne budali Vukašine kralju,
Nije ti se rasrdio Marko,
Kad si njega htio pogubiti,
Niti tebi oprostiti ne može
Što m' ne dade groba ni pokopa,
Jere Marko niti umro nije,
Već on spava u pećini st'jeni,
Dok pećinu suze prokapaju
I dok njega pravda ne probudi,
Da osveti što je posjećeno,
A podigne što je pritišteno.“
Istom oni u riječi bješe —
Dok se zemlja naokolo strese,
A doleće na Šarinu Marko.
Zasja tamno polje od oružja,
A zadrhta slabost od junaštva.
Slabe sjene zemlji popadaše,
A Marko ih poče dozivati:
„Dignite se sjene od zemljice,
Da ja vidim po čemu se znate,
Da l' po krunam ili po čovještvu?“
Digoše se sjene sa zemljice,
Ni na jednoj ništa drugo nema
Do pepela i zemaljskog praha:
Samo jedna megj' njima otsinu;
Bješe sjena vojvode Miloša.
Njemu Marko dočera Šarina,
Pa mu vako poče besjediti:
„Oj Milošu slatki pobratime,
Čudno l' si mi brate potamnio;
Po života ja bi' svoga dao,
Kad bi tebi udahnuo dušu,
Pa da brza pojašiš ždralina
Te da s tobom jedim naporedo
Da sigjemo u kršno primorje
I mrka se napijemo vina.
Raja bi te lijepo dočekala,
Bolje tebe, nego mene Marka,
— Kosovo joj i ime sačuva.“
Progovara vojvoda Milošu:
„Progji me se pobratime Marko,
Nije meni žao za životom,
Neg' je evo pet stotin godina,
Kako ležim pod zemljicom crnom,
A jednaci dolaze mi glasi,
Da još Turci po Kosovu sude,
Da još Srbi na sve strane služe.
Tebe nema ni tamo ni amo!
Gdje si Marko ako boga znadeš?
Ili si se brate poturčio,
Ili si muški obraz izgubio,
Ili si britku sablju prelomio,
A buzdovan u mere bacio,
Te podnosiš zulume nad rajom?“
Progovara Kraljeviću Marko:
„Oj Milošu, slatki pobratime,
Nisam ti se brate poturčio,
Nit sam muški obraz izgubio,
Nego su me zakantale vile —

Te ja spava u pećini st'jeni,
Dok pećinu suze prokopaše. —
Jutros sam se od sna probudio,
Te pohrli na Kosovo tužno,
Da obigjem sirotinju raju.
Al' da vidiš čuda i znamenja!
Na Kosovu silna srpska vojska,
Konj do konja, junak do junaka,
Pripjevaju srpske davorije,
I spominju Marka i Miloša;
A kad mene spaziše na Šarcu,
Svi u Turke juriš učiniše.
Sto hiljada glava otsjekoše,
Dušanovo Skoplje osvojiše.
Mnogu našu izbaviše raju,
Posvetiše Lazarevu crkvu,
Obigjoše visoke Dečane,
I ostale naše zadužbine;
Iz Prilipa istjeraše Turke,
Zagaziše kroz Makedoniju,
Susretoše Grke i Bugare,
I sa njima bratstvo utvrdiše,
Da zajedno drže kraljevine
Po čestitoj po Makedoniji,
I da grade nove zadužbine.“
Kada sjene saslušaoše Marka,
Svoje teške ponikoše glave
I časnim se krtom prekrstiše,
Pa stadoše vako šaputati:
„Hvala tebi, vječni gospodine,
Kad si naše molbe uslišao —
Te možemo s mirom počivati.
Ne želimo ni krunu ni zlata,
Ni zemaljskog drugog ništavila;
Neg' da pravda onuda zavlada
Kud držasmo jednom kraljevine,
Često svoje griješeći duše:
Jedan drugom jamu kopajući.“
— Jedna sjena stupi pred Marka,
Bješe sjena Petrovića Gjorgja,
Pa ovako poče besjediti:
„Oj boga ti, Kraljeviću Marko,
Ne progje li preko Šumadije,
Ima l' ikog od roda mojega,
Vlada l' iko sa novom Srbijom,
Iva l' tamo pravde i poštenja,
Grade li se nove zadužbine,
Vrše li se djedovski zavjeti,
Sprema li se iza Drine vojska?“
— Progovara Kraljeviću Marko:
„Crni Gjorgje, čudo od junaka,
Ja proleće preko Šumadije,
Unuci ti Srbijom vladaju,
Ima tamo pravde i poštenja
I grade se nove zadužbine:
Bijela crkva svetitelja Gjorgja,
U Topolu, u selu tvojemu,
I srpska je otpremljena vojska,
Ne na Drinu, nego na Kosovo,

Da osveti prve pradjedove
I povrati zemlju najstariju —
To je vojska što Turke isječe
I osvilita lice Srbino.“ —
— Crni Gjorgje, mrko spusti glavu,
Prekrsti se, ne reče ni riječi. —
Tad besjedi Vukašine kralju:
„O moj sine, Kraljeviću Marko,
Ne progje li kroz kršno primorje,
Ne vigje li Skadar na Bojani,
Je li još na uzgoru kula,
Ima l' ikog u Skadru bijelom?
Odgovara Kraljeviću Marko:
„O moj babo Vukašine kralju,
Ja ne bijah u Skadru bijelu,
Kažu da je na uzgoru kula,
Ali naši još u Skadru nijesu,
Jer ih tvoja susteže nevjera.
Ja ću sići preko Albanije,
Moram svoju pohoditi strinu,
Uzidanu kuli u temelje.“
Kad to začu Vukašine kralju,
Sav zadrhta tere progovara:
„Ne od' tamo moje čedo drago,
Jer je tamo Musa Arbanasa,
Pa te može pogubiti sine.“
Odgovara Kraljeviću Marko:
„Ne budali moj mili babajko,
Posl'je neg' se Musa poturčio,
Poče činit zulume na raji —
Te sam njega davno pogubio.
Ako nagjem Kastriotić-bana,
Jure će me dočekati lijepo,
Jer sam s njime bogom pobratime;
Nemam od kad više besjediti,
Moram hitat u kršno primorje,
Da buzdovan izvadim iz mora
I primorje od gemije branim!“

Spjevao: Zagorac, prigodom ulaska srpske vojske u Skoplje.

Op. Ur. Donosimo ovu neobičnu lijepu pjesmu, koja je puna duše narodne toliko, da dira pravu narodnu dušu od suza. Ima nešto velika u njoj, što se daje samo da osjeća, što čovjeku struji kroz kosti, kroz mozak. Konceptija i dikcija koliko je jednostavna i prstonarodna, ipak je toliko velika svojom vrijednošću, značajnom simboličnošću, da se diže dostojno u visinu predmeta, što ga opjevava.

Njen auktor „Zagorac“ nam je još nepoznat, a vrlo bi nam drago bilo znati za njegovo ime.

Pred zbor franjevačkoga starešinstva.

(Iz pokrajine). Franjevački definitorij ima svoj zbor 15. ov. mj. u Splitu ili u Makarskoj. Osim važnih pitanja, koja se odnose na red, radi velika nezadovoljstva, protekcija i progonestava, ima se odlučiti i o premještanju fratara na župama. Govo-

ri se, da će u tom pogledu biti i velikih iznenađenja, pa da bi se ublažile mjere i srestva, koje starešinstvo misli preduzeti, usugujemo se zamoliti vrlo energičnoga i objektivnoga provincijala, kustora i definitore, da bi uzeli u obzir zasluge, a čisto kršćanski i moralni rad nekih franjevaca, pa da bi ih i dalje ostavili na svojim mjestima. Zato evo predlažemo, da se ostavi Kotaraša u Otoku, dokle se nagje onaj izgubljeni prsten u

čan knezu Milošu Obrenoviću svojom fiziognomijom, lukavim i pametnim pogledom naročito, i majka, milostiva naša žena, koja mnogo proživi malo govoreći i mnogo voli, malo milujući, idući po svijetu za kruhom; osim duša u sebi nemajući više ništa, dobiše, jednog blagoslovljenog dana 1883. u Vrpolju u Slavoniji sina, s kojim se, dok mu je još bila prva godina, povraćaše u svoj zavičaj, Otavice, kraj Drniša, negdje na dodiru Dalma-

izrezivao svojim „kusturicama“ i „skljocama“ preslice i tikvice, darove prijateljima i ukucanima. Usavršio se, sam od sebe, u tim dekorativnim stvarcima, i postao čuven, u svome selu. Bio je zimi kod kuće, ljeti kod stada. Naučio je čitati — sam od sebe, a nije išao u školu, nego je savnjavao riječi i slova u Vukovoj Pjesmarici sa onim stihovima, što ih znagaše na izust! Njih je učio od guslara i pjevača, u dugim zimskim no-

Meštovića, cijeli jedan narod kroz jednog čovjeka, i bol istorije srpske htio je da bude izražen čudnom ličnošću, moćnom, dubokom, u kojoj je mistični uzao svih duša i tjelesa narodnih, svih živih, svih koji su živili, jednom ličnošću herojskom, koja se ragja samo u blagoslovljenim i rijetkim časovima, u kojoj ima božanstvenog daha tvoračkog: Nesvijesti Stvoriteljice. Ali tada, u dobu djetinstva Ivanovog, kad se, osim Bogom u sebi, nije ni-

kazalo svoje iastiktivno osjećanje forme i svoju prirogjenu umjetničku inteligenciju. Zato je radio bana Jelačića, Antu Starčevića, Štrosmajera i Račkoga izrezujući ih u drvetu; poslije i Raspeće, najprije u drvetu, zatim u kamenu.

Pukne glas o malom čudotvorcu čak i doli u gradu; jednom izigje u zadarskom „Narodnom Listu“ bilješka o darovitom pastiru, a načelnik njegove općine poticao je vigje-

SE NE VRAĆAJU. -
POŠILJKE NEPLA-
NE PRIMAJU SE. - -
E RAČUNAJU 16 PA-
ETIT RETKU, A ZA
TA PO POGODBI.
NJA I ZAHVALE 20
A PO RETKU. - - -

INAJSTIĆ.

Ijadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što i ki ponos, ali je lotojan divljenja, an; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, duguje svoj

visiti, ako mogi alno čuvstvo, naći alijani bili psiho- samo prema svom nego najvećma evo to je baza a.

ma logično izviru, gi tijekovi unu- ike. Nacionaliste iferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vcima. Sada, a da je pred nekoliko astellini objeloda- lia“ nekoliko čla- rugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo une znanja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u kon- na, nije nikad za- pitanja i probleme je razlika između se bave ovim pro- acijonalista), samo jene stranke kon- ; života cilj samoj avlja svrhu nacije on naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao ošao čas poslan od a sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. liti preslice s konča- u vretenicu izdupsti zrno olova, da zvuči zoricu ili dragu kojoj je vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ima. Ta drvena obuča m starcu: žuljala je bar onda načini šljaku obuvene; u toj prvoj prirode momče je po-

Slivna, Gnječa br. 3 u Studencima, da bude dostojan nasljednik svojih stričeva, kako je bio u Metkoviću i u Živogošću; Marušića u Imotskomu, da šilbotuje pred manastirom, govoreći kronicu za pokojnu Ružicu, a Skokana da u sakristiji služi švove s kafom; Plepela u Kijevu, da ga znanice radi dobrih uspomena iz Drašnica ne bi tražile po Kotarima; Strukana u Potravlju, da bi ponovno narušenom zdravlju opet tražio lijeka u stolnome Beču; Brbiće u Rini i u Drveniku, da im se za dušu mole Kate i Mande; Špiku u Vrlici, da bi sačuvalao čitavo i u gaju za kućom ono službeno odijelo iz Palače; Donella u Makarskoj, da je čim bliže Baškavode; Škomrlja u Šibeniku, da ne zaboravi na Sumartin; Medića u Piramitovcima, da s bijelim picukarama u lagji na moru govori ružarije; Šarića na Lečevici, da ne bude imao sa svojim župljanima parnica na sudu; Bartulovića u Vrgorcu, neka je bliže Bačini, gdje ga blagosilje K. uz pomoć Zanze, Mare, Ane i Luce; Silova u Drnišu, da pjeva slatke pjesme u album mladim dijevanima; Jurenovića u Promini, da liječi pogane bradavice; Leticu u Drašnicama, da se njegovo slavno ime pronomi i u pjesmama posestrime posestrimi; Malića u Slivnu, da pjeva „La donna è mobile“; Borica na Lovreću, da je na domak Vinjanima s uspomenom na Primorje i Neretvu i Tomasovića u Prološću, da liječi reumu itd. itd.

Ovo su naše ponizne i čedne želje i poruke, koje upravljamo pobožnim starešinama franjevačkoga reda.

Karakteristika Arnauta.

Kučki vojvoda *Marko Miljanov*, koji je veći dio svoga života proveo među Arnautima, te ih poznao bolje nego iko drugi, napisao je knjigu „Život i običaji Arnauta“. U toj knjizi ima mnogo detalja, koji vrlo lijepo daju karakteristiku Arnauta i mi ćemo ovdje preštamovati u našem listu ovo, koje jako dobro karakteriše te mezimce Beča. Pomenuti pisac lijepo ovako objašnjuje njihovu psihologiju:

„Ubiti čovjeka Arnautinu je jedina svetkovina i dobit, koja ga uzdiže i koja čini da se o njemu govori. I to što boljšega čovjeka ubije, u toliko mu je veći glas i pohvala kod mase. Zbog toga on i ubija, ne pitajući da li mu je čovjek što kriv ili nije. Arnautin kad vidi lijepog, u lijepo odijelo obučenog čovjeka, on odmah zaželi da se s njim upozna i sprijatelji. A ako se čovjeku ne može približiti, on tada želi da ga ubije. On tada misli i govori za takvog čovjeka: — „Gle lijepa momka! Što bi mu lijepo pristao fišek da izgori u njemu, da mu se ta lijepa krv pospe niz to lijepo odijelo!“ I ako samo smjedne, Arnautin će takvog čovjeka i ubiti i to sve zato, da bi se pričalo kako njegova puška pije ljudsku krv, i to onu najljepšu i najbolju.“

Iz slobodnih krajeva.

San Francisco, novembra 1912.

Naš amanet.

Čujemo vijesti, ružne do užasa o orgijama Cuvaja. Žalimo tu zemlju, koja je negda disala slobodom i gospodarila cvatno i bujno; žalimo jednu Dalmaciju, koja se rastače i u beskrvnosti i partajskim borbicama.

Drugojače vi mladi radite. Sretno vam bilo! Ponosom pratimo vašu borbu. Ne bojite se neuspjeha, ne zavedite se od ispraznosti i nadutosti domaće inteligencije, jer borba je sveta ona, koja prodire iz srca, koja uzvišeno traži.

Živimo u slobodnoj zemlji, gdje cvate raj. Sloboda nada sve! Mi ljubimo tu zemlju, koja sada nije naša, a naš je *sveti amanet*, da nam bude dobrom majkom, da budemo svoji na svome. Mi radimo, radite i vi. Nek živi *Nacija!*

Amer. Jugoslaven.

San Francisco.

„... Šibensko zastupstvo je raspušteno, — šibensko—pravaško! Dakle su se i pravaši opame-

tili. Dakle su oni uvigjali da nam se od... Austrije nije ničemu nadati! Bogu hvala, ako je tako. Zar još su u našoj domovini samo pravaši trebali da uvide kakovu sramotnu potliku Austrija s nama tjera. Tako balkanski rat donio nam je još jednu korist. Otkrio nam je i potonji zastor za kojim se skrivale paklene makinacije maćuhe nam... I tko sad već nije na čistu s računom, tomu fali ili poštenje u srcu (nek ovo upamti „N. Jedinstvo“! op. „Nap.“) ili sve daske u glavi...“

„Jadran“.

Nešto najblažega donosimo iz ovog lijepo urejenog lista. Najsretniji bili bismo, kad bismo mogli sve donijeti, a da nas ne zalijene i... no naš narod tamo u Slobodi svoje srce hrani tim lijepim i čistim mislima Jugoslavenstva.

Roušello, 27.-XI-1912.

Braći na Jadranu.

Čitamo, upravo gutamo Vaš list. U Dalmaciji jedini „Naprednjak“ časno vrši nacionalnu dužnost. Radite tako i dalje, da bi dočekali ponošni Dan. Mi ćemo vas u svemu pomagati, jer saosjećamo s vama, jer žarom svete vatre ljubimo rodnu grud. Napajamo se s ovog izvora slobode, da slobodom darujemo i svoju braću.

Znam, da ne možete tiskati u vašem listu što bi vam mi sve iskreno rekli, ali barem izručite našoj jugoslavenskoj braći naše bratimske iskrene pozdrave.

Ne sustajmo u borbi! N. K.

Biblioteka „Ujedinjene Nacionalističke Omladine.“

Potrebno je da imademo svoju biblioteku, da započnemo izdavanjem knjižica i knjiga za agitaciju i za što uspješnije djelovanje u narodu.

Ovih dana izaći će iz štampe *prva* knjiga naše biblioteke pod naslovom „Beograd bez maske“ od Vladimira Cerine. Opseže 48 stranica osminskog formata, a cijena joj je 30 hel. Administracija je u Šibeniku. Obratite se na: Milostislava Bartulicu, stud. jur. — Šibenik. *Druga* brošura izaći će već oko nove godine. Požurimo se sa narudžbama. Nek svaki povjerenik odmah javi koliko treba komada. Osobito preporučamo, da se što izdašnije podupre širenje naših knjiga.

Vijesti iz grada i okolice.

Naše zapljene. Ne znamo što da rečemo više, kako da se čitaocima ispričamo, jer ovo je vrhunac drskosti, kako se nas plijeni. *Sada* ne možemo na baš ništa pisati. U načelu smo radikalni, pa će biti svakome razumljivo, i ako sada pišemo radi taktike obzirnije, da ipak ne možemo biti poštegnjeni. Nek svak uvaži ovaj naš težak položaj, a potrebujemo zato moralne i materijalne pomoći. Mnogo toga što prije dopuštaše modra olovka, sada *crvena* ne dopušta. Ni najnevinije. Dakle?! Mi sigurno ne ćemo da upotrebimo onaj *Strazičićev srednji zlatni put*, da izmegju redaka čak i na Srbiju napada, da je savjetuje, da sluša Nekoga...! Ostat ćemo uvijek došljednji, a prama potrebi ako smo taktičniji, nek čitaoci uvaže. To je jako potrebno. Proći će i ovo doba. Svaka godina ima svoje proljeće.

Kinematograf. Građanstvo se je zadnjih dana bilo počelo da silno tuži na slabe programe mjesnog kinematografa, pa je gospodar to shvatio i ponegjeljak imali smo vrlo lijep program. Kad je gosp. U. Fosco toliko potrošio da građanstvu ugodni, nek ne žali malo većeg troška, da nabavi bolje film., jer će naći lijepa i velika odziva, kako je to bilo u ponedjeljak i u utorak. Čekamo vrpce o balkan. ratu.

Koncerat, koji je prošle negjelje priredila gospojica Ines Traine u mjesnom kazalištu —

općenito je uspio. Dužnost nas veže da se na nj osvrnemo. I ako je bilo nekih dobrih nedostataka kod nekih tačaka, ipak moramo da zabilježimo sjajni uspjeh pomenute gospojice, koja je svojim lijepim i ugodnim glasom i dirljivim gestama animirala publiku, a uz to da dostojnu zaslugu izrazimo gg. Rajmondi i g. P. Delfinu.

Jedan konkretan predlog. Naglasujemo toliko, da je potrebno što veće zblizavanje svih elemenata narodne snage za jednu i jedinu zajedničku akciju. Ostavimo se partija i stranačkih borba! Dajmo ee na rad, narodni, radi naroda za narod — ali ne kao do sada! O tome pisasmo zadnjeg puta u članku „Novo doba!“, a danas ističemo u uvodniku. Megjutim evo nas danas pred šibenskom javnosti sa ovim predlogom. U ime ovog našeg pokreta i u ime ove pačene i jadne zemlje tražimo posvemašnje sjedinjenje: upišimo se svi u mjesni Sokol, nek bude on pravo stječište cijelog narodnog rada. Svi bez razlike stranaka u Sokol. Osim toga radi boljšeg zblizavanja nek svi pravaši ugju u muzičko društvo „Kolo“. Ovo mi želimo. Ovo hoćemo: kao nacionaliste a ne kao partajiste; ne govorimo kao list pučke nap. stranke. Što na ovo veli „Hrv. Riječ“? Želimo otvoreni i iskreni odgovor. Bude li zavlačenja i kaprica, značit će, da još nije dobro shvaćen *sada* ovaj naš kukavni narodni položaj.

Neistinite glasine. Na vas mah, e da se škodi narodnoj stvari šire se po gradu glasovi o nekom mrcvarenju konzula Prohaske, dok gosp. D. A. Braun po ribarnici sa „Piccolom“ u ruci jutros angažuje mnoštvo za mržnju protiv Srbije. Narodni prezir čeka izrode.

Gosp Dr. I Botteri premjestio se je u novu kuću Braće Iljadica.

U povećanom formatu izaći će dojučući broj.

Gosp. Stipe Škurda poslao nam je iz Beča osam kruna za Cuvajeve žrtve.

Obavijesti Uredništva.

S. C. — Kotor. Pisasmo. Nijeste dobili? Nije čudna stvar! Pišite.

A. V. — Dubrovnik. Drugi put.

Z. N. — Spljet. Pisasmo.

I. S. — Arbanasi. Opet pisasmo. Javite se.

Svima onima, kojima smo pisali ovih dana, preporučujemo, da se požure s odgovorom.

Boljše gradivo, koje primismo, uvrstit ćemo u dojučućem broju, koji će biti proširen. Malo ustrpljenja.

U zadnji čas izostavjamo dopise. Drugi put.

VELIKA ZLATARIJA

GJURO PLANČIĆ

VIS STARIGRAD VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA

52-49 - - ŠIBENIK. - - -

Pazi! Pučkoj tiskari u Šibeniku treba za tipografsku struku jedan gjak od 14 godina, koji je svršio pučku školu, a prednost ima onaj, koji je učinio i koji razred realke.

Repeticije daje jedan mladić uz umjerenne cijene — gjacima svih razreda realnog gimnazija. Obratiti se na ovo uredništvo.

Tisuće i tisuće domaćica je iznijelo i znanost je potvrdila,
 do „Pravi Franck“ iz domaće tvornice u Zagrebu, kao najbolji
 Kavin pridoatak, zaslužuje najtopliju preporuku. - Pravljen iz do-
 maćih sirovina. - Tvornički znak : Mlinac za kavu. -

hy em 152/21 841

SE NE VRAĆAJU. - POŠILJKE NEPLANE PRIMAJU SE. - - E RAČUNAJU 16 PA- ETIT RETKU, A ZA TA PO POGODBI. NJA I ZAHVALE 20 A PO RETKU. - - -

INAJSTIĆ. Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je dostojan divljenja, an; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktiv- aj radi mnogih ajživahniji, naju- je, duguje svoj

visiti, ako mogli alno čuvstvo, naći alijani bili psiho- samo prema svom nego najvećma evo to je baza a.

na logično izviru, gi tijekomvi unu- ike. Nacionaliste iferentni naprama politike i nekomu uga kao ispraznim vcima. Sada, a da je pred nekoliko astellini objeloda- lia“ nekoliko čla- rugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva

oslobodimo one znanja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u kona- nije nikad za- pitanja i probleme je razlika izmegju se bave ovim pro- acijonalista), samo jene stranke kon- ; života cilj samoj avlja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao ošao čas poslan od a sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. liti preslice s konča- u vretencu izdupsti zrno olova, da zvuči garicu ili dragu kojoj je vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom lima. Ta drvena obuća m starcu: žuljala je bar onda načini šljaku obuvene; u toj prvog prirode momče je po-

kazalo svoje instiktivno osjećanje forme i svoju prirogjenu umjetničku inteligenciju. Za- tim je radio bana Jelačića, Antu Starčevića, Štrossmajera i Račkoga izrezujući ih u drvetu; poslije i Raspeće, najprije u drvetu, zatim u kamenu.

Pukne glas o malom čudotvorcu čak i doli u gradu; jednom izigje u zadarskom „Na- rodnom Listu“ bilješka o darovitom pastiru, a načelnik njegove općine poticao je vije-

kan knezu Milošu Obrenoviću svojom fiziog- nomijom, lukavim i pametnim pogledom na- ročito, i majka, milostiva naša žena, koja mnogo proživi malo govoreći i mnogo voli, malo milujući, idući po svijetu za *kruhom*; osim duša u sebi nemajući više ništa, dobiše, jednog blagoslovljenog dana 1883. u Vrpolju u Slavoniji sina, s kojim se, dok mu je još bila prva godina, povratit u svoj zavičaj, Ota- vice, kraj Drniša, negdje na dodiru Dalma-

irezivao svojim „kusturicama“ i „škljocama“ preslice i tikvice, darove prijateljima i uku- ćanima. Usavršio se, sam od sebe, u tim dekorativnim stvarcima, i postao čuven, u svome selu. Bio je zimi kod kuće, ljeti kod stada. Naučio je čitati — sam od sebe, a nije išao u školu, nego je savnjavao riječi i slova u Vukovoj Pjesmarici sa onim stho- vima, što ih znagaše na izust! Njih je učio od guslara i pjevača, u dugim zimskim no-

Meštovića, cijeli jedan narod kroz jednog čovjeka, i bol istorije srpske htio je da bude izražen čudnom ličnošću, moćnom, dubokom, u kojoj je mistični uzao svih duša i tjelesa narodnih, svih živih, svih koji su živili, jednom ličnošću herojskom, koja se ragja samo u blagoslovljenim i rijetkim časovima, u kojoj ima božanstvenog daha tvoračkog: Nesvijesti Stvoriteljice. Ali tada, u dobu djetinstva Iva- novog, kad se, osim Bogom u sebi, nije ni-

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume za urede. — Tvornica email-tabla i tablica. Strojevi za numeriranje i t. d. Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 47

Petrić Ljubomir - Split

Lav N. Tolstoj Knjižnica „Naprednjaka“ broj 2.

„ŽIVI TRUP“

drama u šest čina i dvanaest slika. Cijena 60 para (s poštom 70 para).

Može se dobiti kod „PUČKE TISKARE“ D.r V. Iljadica i drugovi — Šibenik.

Izobražen i napredan čovjek mora da pročita ovo krasno djelo velikog ruskog pisca.

Knj. „Naprednjaka“ izdala je još: D.r T. G. Masaryk — govor o proračunu 1907, cijena 20 para (s poštom 30 para); br. 4.

PUČKA TISKARA

D. V. Iljadica i drugovi ŠIBENIK

Preporuča se za sve u tiskarsku struku zasjecajuće radnje, Cijene umjerene.

NAJBOLJI ČESKI PROIZVOD

JEFTINE PERINE

1 kg. smedje dobre, ugladjene po 2 K., bolje po K. 2.40; prve vrsti pola bijele K. 2.80, bijele K. 4; bijele pahuljaste K. 5.40; 1 kg. vrlo fine, bijele kao snijeg, ugladjene od K. 6.40 i K. 8; pahuljica smedjih od K. 6 i 7; bijele, fine K. 10; najfinije pahuljaste sa prsiju 12 K. Ako se naruči 5 kg. šalje se franko.

Gotove postelje od crvenog, modrog bijelog ili žutog naukinga, jedna peča 180 cm. duga, 120 cm. široka sa dva jastuka svaki 80 cm. dug, 60 cm. širok, napunjena sa novim, smedjim trajnim pahuljastim perinama K. 16, na pola pahuljastih K. 20, pahuljastih K. 24; pojedine peče K. 10, 13, 14 i 16. Jastuka K. 3, 3.50, 4. Peča 200 cm. dugih 140 širokih K. 13, 14.70, 17.80, 21. Jastuka 90 cm. dugih 70 cm. širokih K. 4.50, 5.20, 5.70. Podpeče jakoga gradla 180 cm. dugih, 116 cm. širokih K. 12.80, 14.80.

Šalje se poduzećem počam od K. 12 franko. Izmjene su dozvoljene. — Za neodgovarajuće vraća se novac.

Potpune cijenike besplatno i franko. 8-15

S. BENISCH u Deschenitzu, br. 951 — Češka.

PIO TERZANOVIĆ

Šibenik

Velika zaliha za zimsku sezonu

MUŠKIH ODIJELA

Najmodernijeg kroja uz vrlo

umjerene cijene

52-52

NE BOJI SE UTAKMICE.

OBJAVA

Čast mi je staviti do znanja mojim štovanim mušterijama i cienjenom občinstvu da sam moj „Hotel Krka“ premjestio na njegovo staro mjesto, to jest gdje se je u zadnje vrijeme nalazio „Hotel Velebit“ koji sada prestaje.

Preporuča se naklonosti starih prijatelja i cienjenog občinstva, koji će u „Hotelu Krka“ naći sve najmodernije konforte.

Sa veleštovnjem **FRANE CRLJENKO**

19

MARKO MARKOVINA

SPLIT TELEFON 93.

Skladište i zastupstvo Peći i šparherda,

Eternita, Cijevi, dimnjaka i pločica keramike □

Stakala, prostih i ornamentalnih □

Papendeka tankog i debeloga Zahoda porculane i t. d. 52

OGLAS

Gradjevno Poduzeće

Petar Blasoffi & Frano Škoton Ispitani nadzidarski majstor u ŠIBENIKU

poduzimlje svaku vrst gradjevnih radnja i popravaka. Specijalista u gradnji štednjaka (Sparherda) i peći za sobe.

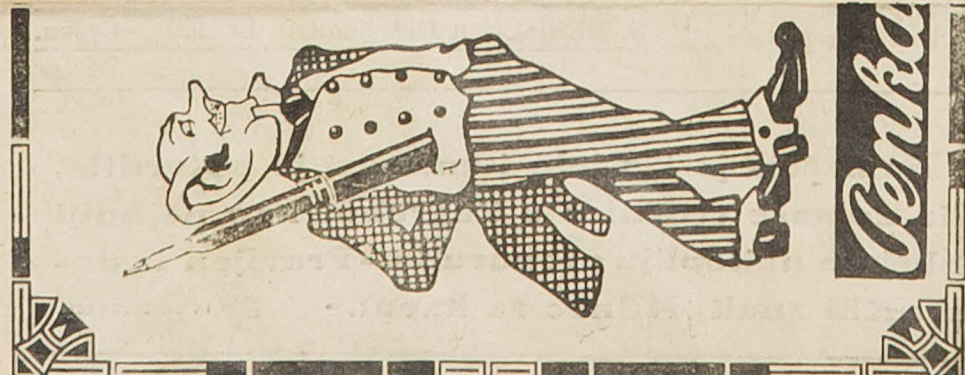
Poduzimlje čvrste radnje u cement beton (Eisenbeton) bez potrebe željeznih greda, sa posebnom kancelarijom za nacрте i trebov-nike u kući Pasini put Suda. 39

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr. 2.000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE

MJENJAČNICA KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTИ GUBITKU ŽRIE- BANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. -----

PRVA ZAGREBAČKA TVORNICA

pečata iz mjedi i gume za urede. — Tvornica email tabla i tablica. Strojevi za numeriranje i t. d. Glavno zastupstvo za Dalmaciju: 45

Petrić Ljubomir - Split